

TÚZKŐ PÉTER IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐ

Megbízó: MNB-Ingatlan Korlátolt Felelősségű Társaság
Székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.
Adószám: 25569751-2-41

Szakértői ügyszám:
TP-K-0276/2022.

IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY

A szakvélemény 8 számozott oldalból áll.

Készült: 3 példányban

Kapják: 2 példány a megbízó részére
1 példány a szakértői irattár részére

Készítette:

TÚZKŐ PÉTER
igazságügyi szakértő
kulturális javak piaci ár- és értékebecslése
/010606/

I. MEGBÍZÓ

Megbízó: MNB-Ingatlan Korlátolt Felelősségű Társaság
Székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.
Adószám: 25569751-2-41

II. FELADAT

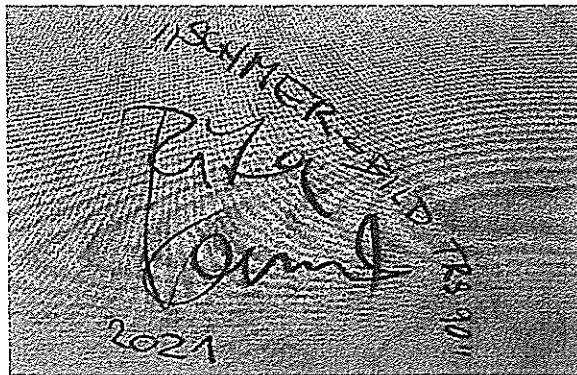
A szakértő feladatai az alábbiak:

A szakértő az előzetes ismeretanyag – elektronikus formában részére megküldött fényképek és műtárgylista –, valamint a helyszíni szemle alapján nyilatkozzon arra vonatkozóan, hogy a szakvélemény készítésének időpontjában a három különböző darab Koszorús Rita (1988) festőművész által készített, a kulturális javak körébe sorolható egyedi képzőművészeti alkotások (festmények) becsült forgalmi értéke mekkora.

III. A SZAKÉRTŐI VIZSGÁLAT MÓDSZEREI, ÁLTALÁNOS MEGÁLLAPÍTÁSOK

A szakértésben szerepelő műveket Koszorús eredeti, a művész által készített hiteles művekként értékelem. A Viltin Galéria – az alkotásokat forgalmazó galéria – a művekhez eredetiségigazoló dokumentumot ad – igény esetén – Megbízó részére.

Az alkotások mindegyike jelzett. A művek jelzetét a helyszíni szemlén vizsgáltam. A három tételből álló Koszorús alkotások egyenkénti műelemzését, művészettörténeti feldolgozását a Megbízó feladatban nem határozta meg, így ez a szakvéleményben nem valósul meg. Az alkotások tételes bemutatását, a művekhez tartozó releváns adatokat egyenként a tárgyleírásban közlöm.

A szakvéleményben szereplő becsértéket a nemzetközi és hazai szakértői gyakorlatnak megfelelő alsó és felső becsérték meghatározásával adom meg. A becsérték nem azonos a művek eladási vagy vételárával. A szakvéleményt és a művekhez rendelt becsült forgalmi értékeket elsősorban személyes műkereskedelmi szakértői tapasztalatom, a rendelkezésemre bocsájtott dokumentumok, az alkotóra és a konkrét művekre vonatkozó tanulmányok és szakirodalom felhasználásával, az aktuális honi és nemzetközi műtárgypiaci trendek és a fent leírt vizsgálati szempontok alapján alakítottam ki.

A szakértői véleményem kialakításakor a műtárgyak hazai és nemzetközi szakértői gyakorlatban elfogadott legfontosabb érték meghatározási szempontokat/módszereket használtam:

- *a műalkotások objektív és szubjektív szakértői vizsgálata a szemle során*
- *a műalkotások leírása, állapotának rövid ismertetése (az azonosításra alkalmas tárgyleírás tartalmazza a művek állapotát. Abban az esetben, ha azok restaurálásra szorulnak, vagy bármilyen értékcsökkentő sérülés látható rajtuk, külön rögzíti a tárgyleírás)*
- *az alkotó ismertsége, elismertsége, művészettörténeti besorolása: Koszorús Rita festőművész életrajzában rövid ismertetésében*
- *a műalkotások provenienciája – a művek a művésztől kerültek a Viltin Galéria gyűjteményébe*
- *Koszorús Rita alkotásainak értékvizsgálata a hazai és a nemzetközi műtárgypiaci trendek tükrében*
- *egyéb szakértői szempontok, megjegyzések (az alkotások gyűjteményi értékelése és az ebből fakadó értéknövelő tényezők)*
- *a műtárgyak védettségi státuszának vizsgálata.*

IV. ELŐZMÉNY, DOKUMENTUMOK

Megbízó részemre elektronikus formában megküldte a művek fotóját és nyilvántartásában szereplő tárgyleírásokat. Szakvéleményem tárgyleírásában ezeket a dokumentumokat felhasználtam. Megbízó kérésének megfelelően a Koszorús Rita alkotásainak értékesítésével foglalkozó Viltin Galériában az alkotásokat egyenként áttekintettem.

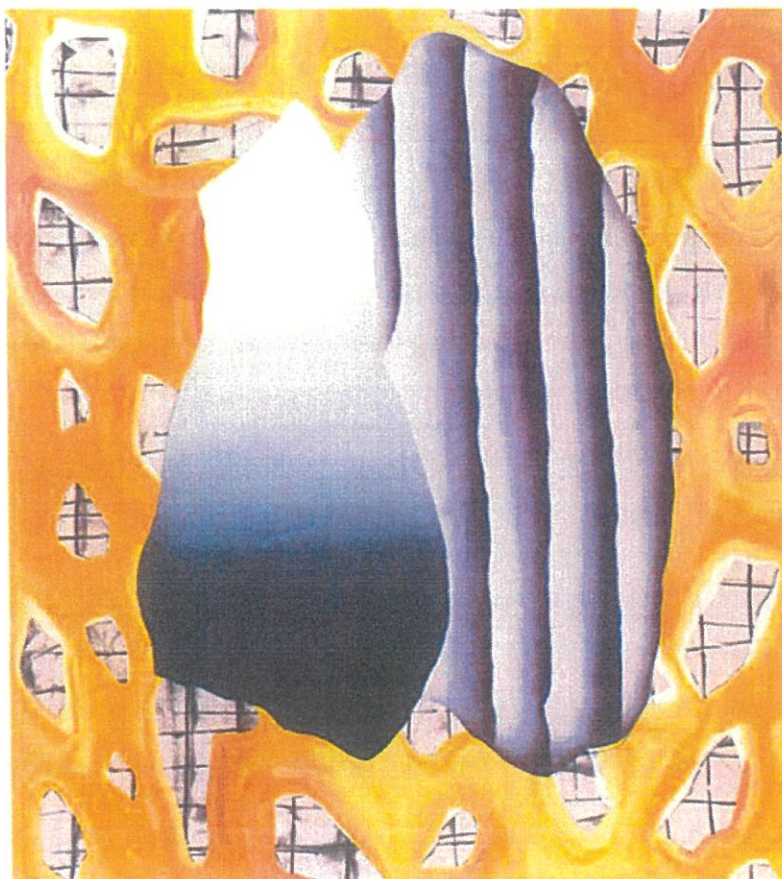
AZ ALKOTÓ ELISMERTSÉGE, MŰVÉSZETTÖRTÉNETI BESOROLÁSA: KOSZORÚS RITA (1988) FESTŐMŰVÉSZ ÉLETRAJZÁNAK RÖVID ISMERTETÉSÉBEN

Koszorús Rita 1988-ban született Szlovákiában. Tanulmányait a pozsonyi és budapesti képzőművészeti egyetemen végezte, itthon tanára, Bukta Imre, nagy hatással volt művészeti látásmódjára. 2021-ben schMERZbild FALL című képével elnyerte az Év festménye díjat Szlovákiában. Az alkotó nemzetközi kiállításai Prágában, Pozsonyban, Berlinben és Budapesten is láthatóak.

Koszorús Rita munkáiban közös tényező az idő tanulmányozása, különösen a megállítására tett kísérletek. Rita számára a művészet eszköz, hogy kiszabaduljon szabályos áramlásából – a processualitás feltárásával és megragadásával, de egyúttal az időtlenségben való elmerülés lehetőségének megteremtésével is. Festményei absztrakt kompozíciókat képviselnek, amelyekben különféle karaktereket és struktúrákat kapcsol össze. Szeret kísérletezni az anyaggal, és eleinte textilként, formázható anyagként közelíti meg a vásznat. A kollázst, mint médiumot tágabb értelemben elemzi – mint a „választási lehetőség” stratégiáját vagy a két világháború közötti időszak művészetével való párbeszédet.

A SCHMERZ – SOROZAT KÉPEIRŐL

A *schMERZ* Kurt Schwitters dadaista festőre reflektál, neki voltak *MERZ*bildjei és *MERZ*baui. Schwitters kilépett a térbe, és műtárggyá alakította, kitalálta a saját dadáját. Koszorús pedig azzal, hogy ezt a szót használja, vállalja, hogy mennyire inspirálja a munkásságát Schwitters. A *schMERZ*-ben benne van a német fájdalom szó. Az első világháborús időkre utal vissza, amelyben a dadaizmus megszületett. Rezonál a szlovák *bolesť* kifejezésre is, amely szintén fájdalmat jelent. Ennek második része, a *lest'* viszont már csíny. Így a szónak több rétege és játékosága is van. Koszorús szerint ez a szójáték fejezi ki leginkább viszonyát munkáival és azok megszületésével.

V. MŰTÁRGYLISTA

A műtárgylista a Megbízó által átadott lista sorrendjében mutatja be a műveket. A helyszíni szemlén a műtárgyak állapotát ellenőriztem, azokat kitűnő állapotban találtam, utólagos restaurálás nem szükséges. A művek állapota mellett vizsgáltam a művek jelzetét, technikai paramétereiket. Az alkotások 2,5 cm vastagságú feszítőlécra vannak tűzve, feszítő ékek hiányoztak a vakramákból. A művek mindegyikénél hiányzott az alkotások későbbi kiállításához, installálásához szükséges rögzítőpontok kialakítása. A művek keretezetlenek.

	MŰALKOTÁS	CÍM	TECHNIKA, MÉRET	JELZET	ALSÓ BECSÉRTÉK	FELSŐ BECSÉRTÉK
1		Schmerzbild TRS 90 – 2021.	akril, olaj, tus, vászon 130x120 cm	Jelezve hátul autográf felirat: Schmerzbild TRS 90 Rita Koszorús 2021,	2 000 000 Ft	2 500 000 Ft
2		Schmerzbild ZW (UN/D/BILD) – 2020.	akril, tus, vászon 100 x 80 cm	Jelezve hátul autográf felirat: „UN(D)BILD” Rita Koszorús 2020,	1 500 000 Ft	2 000 000 Ft
3		Sárga Schmerzbild – 2020.	akril, tus, vászon 170 x 153 cm	Jelezve hátul autográf felirat: „Yellow Schmerzbild” Rita Koszorús 2020,	2 800 000 Ft	3 300 000 Ft
Összesen:					6 300 000 Ft	7 800 000 Ft

KOSZORÚS RITA ALKOTÁSAI A HAZAI ÉS NEMZETKÖZI MŰTÁRGYPIACON

Koszorús Rita alkotásai a hazai és nemzetközi árverési értékesítési adatbázisokban nem szerepelnek. A művész alkotásai kizárólag nemzetközi és a hazai kortárs galériák kínálatában bukkantak fel az elmúlt időszakban (Budapest – Viltin Galéria, Pozsony – Atelier XIII.). Valamint elérhetőek a <https://www.artsy.net/artist/rita-koszorús/works-for-sale> oldalon, amely a fiatal festőgenerációhoz tartozó művészek népszerű bemutatkozó gyűjtőoldala. Az itt található alkotások nettó 2 000 000 Ft és 3 000 000 Ft közötti értéksávban vásárolhatóak meg.

Az árverési leütési árak sok esetben nehezen hasonlíthatók más értékesítési csatornán elérhető értékekkel, ez különösen igaz a kortárs műtárgypiacon. Az értékek összehasonlíthatatlanságának oka, hogy más értékesítési csatornán történő eladások, a galériás vagy művészeti vásáron elért árak és a magánszemélyek közötti tranzakciók sok esetben nem publikusak az ott kialakított értékek eltérhetnek az aktuális piaci trendektől és a másodlagos piaci áráktól. Tapasztalatom alapján a művek akár az árverésen elért leütési árak többszörös értékén is gazdát cserélhetnek, ennek oka a lerövidülő értékesítési csatorna, a művészeti galériák sok éves szakmai programjának köszönhető – az adott művészre vonatkozó – legmagasabb értékek elérése. A becsült értéksáv kialakításánál elsősorban az aktuális piaci értékesítési lehetőségekre (kereslet), a nemzetközi műtárgypiacokon (vásárokon, privát értékesítésben elérhető értékekre) a magyar művészek nemzetközileg is keresett alkotásaiért kifizetett összegekre, és a művészt képviselő galéria szemlén közölt értékesítési adataira, valamint fent közölt portálon elérhető értékekre lehet támaszkodni. A szakértői anyagban ezeket az értékeket vizsgáltam, majd alakítottam ki az alsó és felső becsült forgalmi értéksávot. A művek értékesítésének szempontjából vizsgálva az értéket azt tapasztaljuk, hogy az árverésen kívül értékesítésre kerülő, kortárs alkotások vonatkozásában – tapasztalatom alapján, – a tulajdonosok vagy művészek az értékesítés során saját szubjektív értékítéletük alapján is eredményesen tudnak értékesíteni. A galériás vagy elsődleges műtárgypiacon kialakult árak összegüknél fogva nehezen hasonlíthatók össze azonos művészek árverésen elkelt műveinek árával.

VI. ÖSSZEGZÉS, A SZAKÉRTŐ EGYÉB MEGÁLLAPÍTÁSAI

Ha a nemzetközi műtárgypiac aktuális trendjeit vizsgáljuk, akkor látható, hogy az 1950 utáni kortárs művészek legnagyobb sztárjainak képeiért (Jackson Pollock, Barnett Newman, Clifford Still, Mark Rothko, Willem de Kooning, Gerhard Richter, Lucien Freud, Francis Bacon) bátran fizetnek ki magángyűjtők 50-100 millió dollár közötti összeget. A nemzetközi műtárgypiac legkeresettebb alkotóinak egyetlen műve tehát sok esetben elérheti a magyar műkereskedelmi iparág becsült éves forgalmát. A magyar műtárgypiaci trendek sok tekintetben követik a nemzetközi piaci trendeket bizonyos területeken. A honi műtárgypiacon is rendkívül dinamikus emelkednek a klasszikus modern

alkotások értékei az elmúlt években, és a háború előtt született festőgeneráció legkeresettebb alkotóinak művei ma több tízmilliós értéksávban cserélnek gazdát. Ez a dinamikus értéknövekedés jelentősen drágította a 70'-es és 80'-as években született fiatal festőgeneráció legtehetségesebb alkotóinak munkáit. A hazai és nemzetközi műtárgypiacon is sikeresen értékesíthető alkotók művei pedig elsősorban a nemzetközi műtárgypiaci értékesítési lehetőségekhez igazodnak.

Nemzetközi műtárgypiaci értékesítése során a hazai értékektől jelentősen eltérő, magasabb árakat is elérhet a művésszel foglalkozó honi galéria. Az érték-megállapításnál jelentős értéknövelő tényezőként kezeltem a hazai és a nemzetközi műtárgypiaci értékesítési lehetőségek közötti többszörös értékkülönbséget. Az érték-megállapításnál az alkotóval foglalkozó budapesti galéria értékesítési adataira és a nemzetközi műtárgypiac adott művészre vonatkoztatható értékesítési lehetőségeit vizsgáltam, és az érték kialakításnál ezt vettem alapul. Az értéksávokat elsősorban a művésszel évek óta foglalkozó galéria értékesítési adatainak, valamint a nemzetközi művészportálon közzétett árlista vizsgálatával alakítottam ki. A szakvéleményben közzétett alsó és felső becsérték értéksávjában meghatározott becsült forgalmi érték a hazai gyűjtői és a nemzetközi műtárgypiac műtárgyérték arányrendszerének megfelelő. A most megvásárolni kívánt alkotások tekintetében az érték-megállapításnál jelentős értéknövelő tényezőként kezeltem a hazai és nemzetközi klasszikus kortárs műtárgypiacon az elmúlt években történt jelentős felértékelődést. További jelentős értéknövekedésként kezeltem, hogy a nemzetközi vásárokon is értékesíthető fiatal festőgeneráció alkotásaival foglalkozó budapesti galériák euróban határozzák meg művészeik alkotásainak árait. A szakvélemény írásának időpontjában jelentősen változó euró/forint árfolyamváltozásból következő jelentős értéknövekedést is figyelembe vettem. Értéknövelő tényezőként kezeltem továbbá a művek és készítőjüknek hazai ismertségét, az értékelt művek gazdag jelentésbeli komplexitását, művészettörténeti és festészettörténeti rangját.

Koszorús Rita most értékelt alkotásai jól reprezentálják a fiatal művész aktuális festészeti programjának fő irányát. A művek az absztrakt kollázs sorozatának (schMERZbild) a rétegok és a technikák egyedi találkozásán alapuló formanyelve. A sorozat címe szójátékon alapul, amely egyben magyarázat festői programjára. A „Sch” kezdőbetűk Kurt Schwitters avantgárd képzőművészre utalnak, aki „saját dadát” hozott létre „merz” név alatt. A szó a kereskedelmi bank szó közepe (Kommerzbank), ami önmagában (addig) semmit nem jelentett. Schwitters nyomán a MERZet ahhoz a dadaista attitűdhez kötjük, amely elutasítja a kereskedelem köré épülő kapitalista társadalmat, az áruvá vált művészetet. Ehhez a szemlélethez csatlakozik Rita is. Továbbá a német Schmerz szó fájdalmat jelent. Így köti össze a cím a múltat a jelenünkkel, megalapozva önmagában is egy nosztalgikus atmoszférát, mely az alkotó egyik központi témája. A kiválasztott művek a XX. századi absztrakt festészet kánonrendszerére épülő ismeretanyag felhasználásával, több kapcsolódási ponttal (átértékelve,

beépítve) idézi meg a klasszikus festői irányzat leghíresebb alkotóinak és alkotásainak formanyelvét. Rita formái a modellül szolgáló formák absztrahálásával olyan új képi valóságot teremtenek, amely egyedi hangot jelent.

Koszorús Rita a jelentős pozsonyi festészeti díj elnyerésével számos nyugat-európai galéria és gyűjtő érdeklődését felkeltette, az idei évtől várhatóan Berlin lesz a fiatal művész új otthona, ami alkotói kiteljesedését döntően befolyásolhatja. Új szakmai lehetőségei kapcsán alkotásai – nagy valószínűséggel – jelentős felértékelődés előtt állnak.

A Miniszterelnökség Műtárgyfelügyeleti Hatósági Főosztály megkeresésében kapott válasz alapján a szakvéleményben értékelt három darab Koszorús Rita alkotás a hatóság válasza alapján a *kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény* (a továbbiakban: Kötv.) 71. § (2) bekezdése a) pontja szerinti védettségű, valamint c) és d) pontja szerinti lopott és csempészett kulturális javakról vezetett nyilvántartásában nem szerepel.

A fent leírt szakértői szempontokra támaszkodva – véleményem szerint – Koszorús Rita festőművész szakvéleményben bemutatott különböző alkotásainak együttes nettó alsó becsértékét 6 300 000 forintban, míg nettó felső becsértékét 7 800 000 forintban lehet meghatározni. Az alsó és felső becsült forgalmi érték nem tartalmazza az alkotások adásvételi tranzakciója során felmerülő adó, díj- és járulékkerheket, valamint a szállítási, biztosítási, állagmegóvási, elhelyezési költségeket.

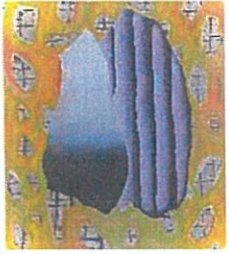
Budapest, 2022. augusztus 13.

TUZKÓ PÉTER, igazságügyi szakértő
kulturális javak piaci ár- és
értékebecslése
/010606/

Koszorús Rita 1988-ban született Szlovákiában. Tanulmányait a pozsonyi és budapesti képzőművészeti egyetemen végezte, itthon tanára, Bukta Imre, nagy hatással volt művészeti látásmódjára. 2021-ben schMERZbild FALL című képével elnyerte az Év festménye díjat Szlovákiában. Az alkotó nemzetközi kiállításai Prágában, Pozsonyban, Berlinben és Budapesten is láthatóak. A kiválasztott művek a XX. századi absztrakt festészet kánonrendszerére épülő ismeretanyag felhasználásával, több kapcsolódási ponttal (átértékelve, beépítve) idézi meg a klasszikus festői irányzat leg híresebb alkotóinak és alkotásainak formanyelvét. Rita formái a modellül szolgáló formák absztrahálásával, olyan új képi valóságot teremtenek, amely egyedi hangot jelent.

A műtárgylista a Megbízó által átadott lista sorrendjében mutatja be a műveket. A helyszíni szemlén a műtárgyak állapotát ellenőriztem, azokat kitűnő állapotban találtam, utólagos restaurálás nem szükséges. A művek állapota mellett vizsgáltam a művek jelzetét, technikai paramétereiket. Az alkotások 2,5 cm vastagságú feszítőlécra vannak tűzve, feszítő ékek hiányoztak a vakramákból. A művek mindegyikénél hiányzott az alkotások későbbi kiállításához, installálásához szükséges rögzítőpontok kialakítása. A művek keretezetlenek.

	MŰALKOTÁS	CÍM	TECHNIKA, MÉRET	JELZET
1		Schmerzbild TRS 90 – 2021.	akril, olaj, tus, vászon 130x120 cm	Jelezve hátul autográf felirat: Schmerzbild TRS 90 Rita Koszorús 2021,
2		Schmerzbild ZW (UN/D/BILD) – 2020.	akril, tus, vászon 100 x 80 cm	Jelezve hátul autográf felirat: „UN(D)BILD” Rita Koszorús 2020,
3		Sárga Schmerzbild – 2020.	akril, tus, vászon 170 x 153 cm	Jelezve hátul autográf felirat: „Yellow Schmerzbild” Rita Koszorús 2020,

